ISÉ ; YORÙBÁ

KÍLÀÀSÌ ; J.S THREE

ÌLÀNÀ IṢẸ́ KÍKỌ́;

ỌSẸ̀ ORÍ- ỌRỌ̀

1[a] Èdè; Hìhun orisirisi awẹ́- gbólóhùn pọ̀ di odidi gbólóhùn

[b]Àsà; Àwọn àsà tó súyọ láti inú orin etíyẹrí àti dadakúàdà

[d]Lítírésọ̀; Àkóónú orin etíyerí àti dadakúàdà

2[a]Èdè; Àròkọ lẹ́tàkíkọ - àìgbẹ̀fẹ̀

[b]Àsà; Àwọn orìsà àti èèwọ̀ tó súyọ nínú lítírésọ̀ Yorùbá

[d]Lítírèsọ̀; Ìfáàrà lórí àwọ̀n lítírésọ̀ alohùn tí a ń fi ọ̀rọ̀ wọn dá wọn mọ.

3[a]Èdè; Ìyàtọ̀ tó wà láàrín àpólá àti awẹ́- gbólóhùn Yorùbá

[b]Àsà; Ìtàn ìsẹ̀dálẹ̀ àgbáyé.

4[a]Èdè; Àròkọ alálàyé 1: Ìtọ́nisónà àti àròsọ

[b]Àsà; Òwe Yorùbá

[d]Lítírésọ̀; Oríkì orílẹ̀ - ẹlẹ́rìn, olókùnẹsin abbl

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

5[a]Èdè; Àròkọ alálàyé II

[b]Àsà; Àwọn àkànlò ọ̀rọ̀ Yorùbá

[d]Lítírésọ̀; Kíka ìwé àpilẹ̀kọ tí ìjọba yàn.

6[a]Èdè; Àkàyé 1- ọlọ́rọ̀ wuuru/ geere

[b]Àsà; Àwón imọlẹ̀/òrìsà tó súyọ nínú lítíréṣọ

[d]Lítírésọ̀; Kíka ìwé àpilẹ̀kọ tí ìjọba yàn.

7[a]Èdè; Àkàyé II- Ewì

[b]Àsà; Àwón imọlẹ̀/òrìsà tó súyọ nínú lítíréṣọ

[d]Lítírésọ̀; Kíka ìwé àpilẹ̀kọ tí ìjọba yàn.

8[a]Èdè; Àtúnyẹ̀wò àwọn ẹ̀yán ọ̀rọ̀

[b]Àsà; Ìgbésè ìgbéyàwó ní ilè Yorùbá

[d]Lítírésọ̀; Kíka ìwé àpilẹ̀kọ tí ìjọba yàn.

9[a]Èdè; Àtúnyèwò àwọn ọ̀rọ̀ àpọ́nlé

[b]Àsà; Ìkómojáde ní ilẹ̀ Yorùbá

[d]Lítíréṣọ̀; Kíka ìwé àpilẹ̀kọ tí ìjọba yàn.

10Àtúnyèwò isé sáà kíní

11Àtúnyèwò isé sáà kejì

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

12Àtúnyèwò isẹ́ lori ìwé lítíréṣọ̀ tí ìjọba yàn

13Ìdánwo sáà kéjì

Ọ̀sẹ̀ kíní-ín;

[a]Èdè; Hìhun orísìí awẹ́-gbólóhùn pọ̀ di odidi gbólóhùn

[b]Àsà;Àwọn àsà tó súyọ láti inú orin etíyẹrí àti dadakúàdà

[d]Lítíréṣọ̀; Àkóónú orin etíyerí àti dadakúàdà

ÀKÓKÒ- IṢẸ́ KÍN-NÍ

ẸKA- IṢẸ́: ÈDÈ

ÀKÒRÍ- IṢẸ́: HÌHUN ORÍSÌI AWẸ́- GBÓLÓHÙN

Awẹ́ gbólóhùn jẹ́ fọ́nrán ìhun tí ó ní àkójọpọ̀ ọ̀rọ̀ nínú. Ó sì máa ń ní ọ̀rọ̀-ìṣẹ́ kan ó kéré tán.

ORISII AWE GBOLOHUN

Awe gbolohun ede Yoruba pin si meji pato:

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

(1) Olori awe - gbolohun(main clause) Olori awe gbolohun je abala gbolohun to ni oro-ise; o le da duro bi odid gbolohun kikun ti o ni .

OL(R& AW! GB(l(H^N: Ol9r7 aw1 gh9l9h6n ni aw1 t9 le dq d5r9 t9 s8 n7 8tum= k7k5n.

B7 zpccrc:

a. Mo y9 gidigidi

b. A se 2yc f5n [ba.

d. W[n k0 le4 jcun.

e. *j8 se [s1 p5p=.

e. Asa v3 [m[ad8c nqz.

AW! V_L(H^N ZFARAHC.

Aw1 v-l-h6n zfarahc ni aw1 t7 k0 k0 le dq d5r- f5n ara r2, b7 – til1 j1 p3 0hun nqz n7 =r=]8xe n7n5 8hun r2. Nxe ni aw1 y78 mqa n j1 k7 8t6m= t7 ol9r7 aw1] v-l-h6n n7 – k5n s7i.

Apccrc:

a. p3 2gb-n mi d3 lqy=.

b. t7 9 va ad3 lqnzq.

D. b7 gqzs8 k0 bq d3.

e. n7vz t7 9 n j1 kiri.

c. k7 n t9 w2.

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

ÀKÓKÒ – ISE KEJÌ

ẸKA – IṢẸ́: ÀSÀ;

ÀKÒRÍ – IṢẸ́: AWON ASA TO SUYO LATI INU ORIN ETIYERI ATI DADAKÚÀDÀ

Orin jẹ́ ọ̀kan lára àwọn ewì alohùn Yorùbá. Àbùdá orin mú kí ó yàtọ̀ sí àwọn ẹ̀ya ewì alohùn Yorùbá tókù tí a máa ń pè bíí sàngó pípè, Èsù pípè, Ọya pípè, bẹ́ẹ̀ ni ó tún yàtò sí àwọn tí a máa ń sun bí ìyẹ̀rẹ̀ Ifá àti ìjálá, ó tún yàtọ̀ sí àwọn tí a máa ń pa bí àlọ́ àti òwe. Kíkọ ni a máa ń kọ orin.

Ẹ̀yà kọ̀ọ̀kan ní ilẹ̀ Yorùbá ní irúfẹ́ ewì kan tí wọn fẹ́ràn púpọ̀: ẹ̀ka èdè ni wọ́n sábà máa fi ń ké irú ewì bẹ́ẹ̀.

ORIN ETÍYẸRÍ

Agbègbè Ọ̀yọ́ ni wọ́n ti ń kọ orin etíyẹrí. Àwọn ọmọ ọkùnrin ni wọ́n máa ń kọ orin etíyẹrí. Etíyerí yóò gbé ẹ̀kú bo orí, sùgbọ́n kò ní bo gbogbo ara rẹ̀ tán. Àkókò tí isẹ́ bá fẹ́rẹ̀ ní oko ni wọ́n ṣe eré etíyerí. Wọ́n máa ń ko ó níbi ìsílé, ìkómọjáde, ìsìnkú àgbà . Ìlù sákárà, Agogo àti ṣẹ̀kẹ̀rẹ̀ ni wọ́n ma ń lò kọ orin etíyẹrí.

Àpẹẹrẹ;

Lílé: Ẹ má pe yóó se

Ègbè: Á a ṣẹ

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

Lílé: Ọdẹ roko Ọde pẹran

Ègbè: Á a ṣẹ

Lìlé: Ẹran ki l'Ọdẹ́ pa?

Ègbè: Á a se abbl

ORIN DÁDÀKÙÀDÀ

Àwọn Ìgbómìnà ní Ìlọrin ni wọn ti ń kọ orin dadakúàdà. Àwọn ọkùnrin àti obìnrin ni wọ́n kọ ọ́. Wọ́n ń kọ orin yìí níbi ìgbéyàwó, ìsílé, ìsọmọlórukọ, ayẹyẹ òku àgbà, ìwúye abbl. Wọ́n fi ń bú oníwà búburú tàbí yin ẹ̀nìyàn rere. Ìlù gángan bíi mẹ́ta ni wọ́n yóò maa lù.

ÀWỌN ÀSÀ TÍ Ó MÁA Ń JẸYỌ NÍNÚ ÀWỌN ORIN WÒNYÍ

1 Ìkíni àti ìjuba

2 Oríkì

3 Àmọ̀ràn

4 Àwàdà

5 Ìkìlọ̀ ìwà

6 orin kíkọ àti ìlù lílù.

ÌGBÉLÉWỌ̀N

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

i Dárúkọ àwọn àṣà ilẹ̀ wa tó jẹyọ nínú orin

ii Báwò o ni ìbà jíjú ti ṣe Pàtàkì tó nínú ewì alohùn?

ÀKÓKÒ IṢẸ́ KẸ́TA

ẸKA - IṢẸ́ : LÍTÍRÉSỌ̀

ÀKÒRÍ - IṢẸ́ : ÀKÒÓNÚ ORIN ETÍYERÍ ÀTI DADAKÚÀDÀ

Orin etíyerí àti dadakúàdà wà fún ayẹyẹ ní agbègbè tí wọ́n ti ń lò wọ́n. Àwọn ohun tí a máa ń bá pàdé nínú wọn jẹ́ àwọn ọ̀rọ̀ àti ìsẹ̀lẹ̀ àwùjọ.

Orin Etíyerí: orin ìdárayá ; ẹni gbé ẹ̀kú bo orí yóò máa lé orin, àwọn yókù á sì máa gbè é: wọ́n fi ń tú àsírí ìwà ìbàjẹ́, kì tàbí wúre bí èpè-bí-èpè fún olówó, ijòyè, Ọba àti bú ẹni bá ń hùwà ìbàjẹ́ ní àwùjọ. Ọ̀rọ̀ àwàdà àti ọ̀rọ̀ àlùfàǹsà máa ń pòjù nínú orin etíyerí.

Orin dadakúàdà: Orin amúlùdún ùn ni tí ó ní oríkì, ìyìn, ìlù àti orin nínú, ó maa ń kún fún ọ̀rọ̀ apanílẹ̀rín-ín. Wón fi ń ki èniyàn tàbí bú ni.

ÌGBÉLÈWỌ̀N:

I ____ ni àwọn tí wọ́n ń kọ orin etíyẹrí

(a) Àkúrẹ́

(b) Ìgbómìnà

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

(d) Ọ̀yọ́

(e) Ẹ̀gbá

2 _____ jẹ́ ohun èlò orin

(a) Ìlù àti agogo

(b) Omi àti agbọ̀n

(d) Ọkọ́ àti àdá

(e) Owú àti ìbọn

3 Orin wo ni ẹ̀ya Ìgbómìnà fẹ́ràn ní kíkọ?

(a) sákárà

(b) dadakúàdà

(d) fújì

(e) tùngbá

OSE KEJI:

[a]Èdè; Àròkọ lẹ́tàkíkọ - àìgbẹ̀fẹ̀

[b]Àsà; Àwọn orìsà àti èèwọ̀ tó súyọ nínú lítíréṣọ̀ Yorùbá

[d]Lítírèsọ̀; Ìfáàrà lórí àwọ̀n lítíréṣọ̀ alohùn tí a ń fi ọ̀rọ̀ wọn dá wọn mọ.

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

ÀKÓKÒ-IṢẸ́ KÍN-NÍ

Ẹ̀KA- IṢẸ́: ÈDÈ

ÀKO̍RÍ ISÉ: KÍKO LẸ̍TÀ AÌGBÈFÉ

L1tz t7 a mqa n k[si ile]ix1 <b.a. fun wiwa ix1> tzb7 s7 8j[ba <zpap=, 8p7nl2 tzb7 8b7l2> tzb7 s7 ol90t5 8w3 8r0y8n lqti fi 2d6n [kzn wa hzn l9r7 nnkan kan pzt9 ni l1tz z8gb2f1. (yzt= s7 l1tz 8d2ra t7 a k[s7 cn8kan pzt9 x3 cni t7 9 bq wq n7 zzy4 tzb7 ip0 t9 yc k9 ka ir5 l1tz b12 ni y90 kzq.

$d4 in5 r2 k0 fzzy4 gba 8k7ni zti at9t9nu bi 9 ti xe w6 wq b7 k0 xe p3 ka l[nszn qn s9r7 k9k9 t7 a fc s[r[l3.

D8c lqra zpccrc l1tz z8gb2f1 n8 w=ny7.

ì. K[l1tz s7 ol90t5 8w3 8r0y8n kan n7pa ire zti ibi t9 wz n7n5 zxz 8gbzl9de ti zw[n 4we 8w0y7 n k9.

Ä. K[l1tz lqti wqx1 s7 ip0 ak=w3 n7 il3 ix1 zdqni kan.

Å. K[l1tz s7 8j[ba 8b7l2 rc lqti b34r4 f5n kznga 8gbzl9d3.

É. K[l1tz s7 ol90t5 8w3 8r0y8n kan ki o r0y8n aycyc 8gbeyzw9 t7 9 xoj5 rc lqip1 y87.

IGBELEWON:

ì. Kin ni l1tz z8gb2f1?

Ä. Dqr5k[ibi m1ta t7 a le k[l1tz gb2f1 si.

<u>ÀKÓKÒ – IṢẸ́ KEJÌ</u>

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

ẸKÁ- IṢẸ́ : ÀṢÀ

ÀKÒRÍ-IṢẸ́: ÀWỌN ÒRÌSÀ ÀTI ÈÈWÒ TÓ SÚYỌ NÍNÚ LÍTÍRÉṢỌ̀ YORÙBÁ

Ọ̀kànlénírínwó (401) Irúmọlẹ̀ ni ó wà ní ilẹ̀ Yorùbá. Kí a tò mọ̀ nípa ẹ̀sìn kírístì àti ti ísílámù ní ilẹ̀ Yorùbá, ẹ̀sìn ìbọ̀rìsà ni ẹ̀sin àwọn baba- ńlá wa. Síbè wọ́n gbàgbọ́ pé Olórun wà.

Èèwò ni ohun tí àwọn òrìsà ilẹ̀ wa kọ̀. Ó fẹ́rẹ̀ jẹ́ pé gbogbo àwọn òrìsà tí a ń bọ ní ilẹ̀ Yorùbá ló ní ohun tí wọ́n fẹ́ àti ohun tí wọ́n kò fẹ́.

ÒRÌSÀ	ÈÈWỌ̀ TÓ JẸ́MỌ OHUN JÍJẸ ÀTI MÍMU	ÈÈWÒ TÓ JẸMỌ́ ÌWÀ ÀTI ÌṢESÍ ẸDÁ	
Ọbatàlá	Ẹmu funfun tàbí otí	Àisóótọ́, ìwà èérì	
Ògún	Ejò	Èké síse, olè jíjà, àgbèrè, ilẹ̀ dídà, ìrò pípa abbl	
Sàngó	Ẹ̀wà sèse, eku agọ̀ àti èso igi àbo.	Olè jíjà, àgbèrè, wọn kò gbọdọ̀ mu sìgá.	
Ọya	Ẹran àgbò	Àgbèrè ṣíṣe.	
Òrìsà- ìbejì	Ẹran ọ̀bọ Láǹbẹ́.	Olè jíjà	
Òrìsà- oko	Isu titun	Olùsìn kò gbọ́dò gba àjẹ́	

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

Ẹlẹ́gbára/èṣù	Àdí tabi yánkò.	Ìréjẹ, irọ́ pípa, olùsìn kò gbodò fẹ́ ìyàwó ara wọn.	
Ifá	Ejo	Ìwà èérí	
Gẹ̀lẹ̀dẹ́	Ejo	Ilẹ̀ dídà	
Ayálála		Olè jíjà, irọ́ pípa, ilẹ̀ dídà.	

Èèwọ̀ kan wà tó jẹmọ́ gbogbo òrìsà. Èèwò náà ni pé àwòrò òrìsà tó bá jé obìnrin kò gbọ́dọ̀ wọ ojúbọ òrìsà rẹ̀ ní àsìkò tó bá ń ṣe nǹkan oṣù lọ́wọ́. Àwòrò okùnrin kò gbọdọ̀ wọ ojúbọ òrìsà ní àsìkò tí ara rẹ̀ kò bá mọ́.

ÌGBÉLÈWỌ̀N;

- Dárúkọ òrìsà márùn-ún ní ilẹ̀ Yorùbá pẹ̀lù èèwò wọn.

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

ÀKÓKÒ – ISẸ́ KẸTA

ẸKA- IṢẸ́: LÍTÍRÉṢỌ̀

ÀKÒRÍ- IṢẸ́: ÌFÁÀRÀ LÓRÍ ÀWỌN LÍTÍRÉṢỌ̀ ALOHÙN TÍ A Ń FI ỌRỌ̀ INÚ WỌN DÁ WỌN MỌ̀.

Lítíréṣọ̀ alohùn jẹ́ lítíréṣọ̀ àwọn baba-ńlá wa, tí a fi ohùn dídùn gbé jáde láti inú ọpọlọ. Ó kún fún ọgbọ́n àti àròjinlẹ̀. Nítorí pé lítíréṣọ̀ yìí jẹ́ àtenudénu ni wọn fi ń pè é ní alohùn. Lítíréṣọ̀ yíí pín sí mẹ́ta.

LÍTÍRÉṢỌ̀ ALOHÙN

(1)	Lítíréṣọ̀ alohùn ewì
(2)	Lítíréṣọ̀ alohùn ọlọ́rọ̀ geere
(3)	Lítíréṣọ̀ alohùn eléré oníse

Lítíréṣọ̀ alohùn tí a máa ń fi ọ̀rọ̀ inú wọn dámọ̀ ni ;

1 Oríkì- orílẹ̀

2 Ọ̀fọ̀

3 Ẹsẹ̀- Ifá

ORÍKÌ-ORÍLẸ̀ ni ewì alohùn tí ó dá lórí àwọn baba-ńlá ẹni àti ibi tí wọn ti ṣẹ̀ wá. Àwọn oríkì-orílẹ̀ ìran tí a ń ki ọmọ Yorùbá mọ jùlọ ni; Oníkòyí,

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

Olúòjé, Ọ̀kò ìrèsé, ajísọlá, Ẹ̀rin, Òpómúléró, Ọlọ́fà, Ọlógbìn-in, Arẹ̀sà, Olókùn-Ẹsin, Aláràn-án, Ààgberí, Olúfẹ̀, abbl.

Àwọn ohun tí a le mọ̀ nípa ìran láti inú oríkì-orílẹ̀

(i) Orírun ìran

(ii) Ìrísí ìran

(iii) Èèwọ̀ ìran

(iv) Ẹ̀sin iran

(v) Iṣẹ́ ìran

(vii) Àléèbu/ Àbùkù ìran

2 ỌFỌ̀

Ọfọ̀ ni ó ń fi ìgbàgbọ́ àwọn Yorùbá nínú agbára ọ̀rọ̀ hàn. Àárín àwọn adáhunse àti onísègùn ni ọfọ̀ pípè ti wọ́pọ̀ jù.

A lè dá ọfọ̀ mọ̀ nípa ṣíṣe àkíyèsí àwọn kókó ọ̀rọ̀ wonyi;

(i) Orúkọ eròjà oògùn máa ń hàn nínú ọfọ̀

b.a “ itún ló ní ẹ tún mi ṣe

ifa ló ní ẹ fà mí mọ́ra

Abèèrè ló ní ẹ́ bèèrè mi

(ii) Lílo àpólà “ A kìí……. Kìí nínum ọfọ̀.

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

"A kìí rí afẹ́fẹ́ mú

Ẹnìkan kìí r'ómi mú"

(iii) Àlàyé fún àwíjàre

" Alárá ṣe tirẹ̀ ó gún

Ajèrò ṣe tirẹ̀ ó yè

(iv) Lílo àwọn ohùn awímáyè

(v) Lílo ọ̀rọ̀ ẹ̀bẹ̀

(vi) Lílo àwítúnwí

(vii) Lílo ìfòródàrà

(viii) Lílo àfiwé

(3) Ẹsẹ̀- Ifá

(i) Àwọn Babaláwo ni wọ́n ń dá ifá

" Ìṣẹ́pẹ́ wẹ́rẹ́, awo ojú omi

Ìtì bànbà awo alẹ̀ odo

A díá fún olókun àjàró òkòtó abbl

(ii) Inú Ẹṣẹ̀- Ifá nìkan ni a ti lè rí irú ọ̀rọ̀ bíi:

" A díá fún………

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

Ó díá fún………

Ó kọtí ọ̀gbọnhin s' ẹ́bo.

Ó gbọ́ rírú ẹbọ.

ÌGBÉLÉWỌ̀N;

1 Dárúkọ lítíréṣọ alohùn mẹ́ta tí ọ̀rọ̀ inú wọn ń fi wọn hàn.

2 " A kìí torí gbígbó pa'já" jẹ́ àpẹẹrẹ------

(a) oríkì-orílẹ̀

(b) Orin

(d) Ẹṣẹ̀-Ifá

(e) ọfọ̀

ỌSẸ̀ KẸ́TA

[a] Èdè; Ìyàtọ̀ tó wà láàrín àpólá àti awẹ́- gbólóhùn Yorùbá

[b] Àsà; Ìtàn isẹ̀dálẹ̀ àgbáyé.

ÀKÓKÒ – IṢẸ́ KÍNI-ÍN

ÈKA- ISÉ : ÈDÈ

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

ÀKÒRÍ-ISẸ:ÌYÀTỌ̀ TÓ WÀ LÁÀRIN ÀPÓLÀ ÀTI AWẸ́GBÓLÓHÙN

YORÙBÁ (Difference between phrase and clause)

Àpólà ni apá kan gbólóhùn. Ó le jẹ́ ọ̀rọ̀ tàbí àkójọpọ̀ ọ̀rọ̀. Awẹ́ gbólóhùn jẹ́ apá kan odidi gbólóhùn. Ara odindi gbólóhùn ni a ti ń fa awẹ́-gbólóhùn yọ.

ÀPÓLÀ (phrase)	Awẹ́-gbólóhùn(clause)
(1) Àpólà kìí ní ọ̀rọ̀-ìse (`àfi nínú àpólà –ìse nìkan) b.a (i)ka ìwé (àpólà-ìse tó ní ọ̀rọ̀-ìse) (ii)ní Ìbàdàn(àpólà atọ́kùn,kò ní ọ̀rọ̀-ìse) (iii)ìyá Jọké(àpólà orúkọ tí kò ní ọ̀rọ̀-ìse)	(1)Awẹ́-gbólóhùn gbọ́dọ̀ ní ọ̀rọ̀-ìṣe nínú.Ìhun awẹ́-gbólóhùn máa ń kùn ju ti àpólà lọ.Àpẹẹrẹ; (i) kí n tó sùn(gbólóhùn àfarahẹ) (ii)Báyọ̀ ti dé(olórí awẹ́-gbólóhùn)
(2)Àpólà kò lè dá dúró kí ó fún wa ní ìtumọ̀ kíkún. Àpẹẹrẹ; (i)ìwọ àti èmi(àpólà-orúkọ) (ii)ní Àgbáyé(Àpólà atọ́kùn)	(2) Olórí awẹ́-gbólóhùn lè dá dúró kí ó fún wa ní ìtumọ̀ kíkún. Àpẹẹrẹ;

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

	(i) mo ti dé(olórí awẹ́-gbólóhùn) (ii)Àlàbí wa ọkọ̀
(3)Àpólà kò lè dá dúró bíi odidi gbólóhùn. Àpẹẹrẹ; ní àná.	(3) Olórí awẹ́-gbólóhùn lè dá dúró bí odidi gbólóhùn. Àpẹẹrẹ; Bọ́lá jẹ Isu.

ÌGBÉLÉWỌ̀N:

(1) Ọ̀rọ̀___ jẹ́ kí awẹ́ gbólóhùn yàtọ̀ sí àpólà

(a) atọ́kùn

(b) ẹ̀yán

(d) ìṣe

(e) orúkọ

(2) " mo ti dé" jẹ́ àpẹẹrẹ_____

(a) awẹ́-gbólóhùn

(b) olórí awẹ́-gbólóhùn

(d) ẹ̀yán

(e) ìse

(3) _____ ni ó kún jù nínú ìhun

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

(a) àpólà

(b) awẹ́-gbólóhùn

(d) ọ̀rọ̀- ìṣe

(e) olórí awẹ́-gbólóhùn

ÀKÓKÒ – IṢẸ́ KEJÌ

ẸKA- IṢẸ́: ÀSÀ

ÀKÒRÍ- IṢẸ́: ÌTÀN ÌSẸ̀DÁLẸ̀ ÀGBÁLÁ AYÉ (Myth on creation of the Universe)

Ìran Yorùbá máa ń tanà wádìí gbogbo ìṣẹ̀lẹ̀ àti ohun àyíká wọn fínífíní, kò fẹ́rẹ̀ sí ohun tí wọn kò ní ìmò nípa rẹ̀. Ọ̀na mẹ́ta ni àwọn òpìtàn lò láti sọ nípa ìtàn ìsèdálè àgbàlà ayé. Àwọn ni;

ÌGBÀGBỌ́ ÀWỌN YORÙBÁ(Yoruba belief)

- Kìkìdá omi ni abẹ́ ọrun wà tẹ́lẹ̀
- Olódùmarè rán odùduwà láti òrun wádá ayé.
- Odùduwà(Atèwọ̀nrọ̀) fi ẹ̀wọ̀n rọ̀ pẹ̀lú; adìe ẹlẹ́sẹ̀ mẹ́rin,èkùró àti iyẹ̀pẹ̀ nínú ìkarahun ìgbín.
- Ó da iyẹ̀pẹ̀ sí orí omi, ibẹ̀ gbẹ; ó ju adìe sílẹ̀, ó sí bẹ̀rẹ̀ sí tàn ilẹ̀, bí ó ṣe ń tàn án ni ilẹ̀ ń fẹ̀. Èyí ni ó di ILẸ̀- IFẸ̀.

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

- Èkùrọ́ tí Odùduwà fi sí ilẹ̀ ló hù tó di igi ọ̀pẹ àti ewéko.

ÌGBÀGBÓ ÀWỌN JÚÙ(Jewish belief)

- Kìkìdá omi ni ó wà ní ìbẹ̀rẹ̀ pẹ̀pẹ̀.
- Ọ̀rọ̀-ẹnu(àṣẹ) ni Olórun fi dá ayé
- Ìgbàgbó yìí hàn nínú ìwé Mímọ́ Bíbélì(Gen1: 11)
- Ọjọ́ mẹ́fà ni Olórun fi dá ayé ó sì simi ní ọjọ́ keje.

ÌGBÀGBỌ́ ÀWỌN ONÍMỌ̀ SÁYẸ̀ǸSÌ(Scientific belief)

- Ohùn ńlá kan roboto bíi bọ́ọ̀lù tí ó gbóná janjan ni ó dédé jábọ láti ọ̀run tó bú gbàmù, tó sì fónká.
- Àkúfọ́ rẹ̀ tí afẹ́fẹ́ fẹ́ sí ló di ilẹ̀ gbígbẹ
- Àwọn ibi tí kò fón dé ni ó di odò(omi) òkun àti òsà.
- Wón ni àwọn nǹkan wà nínú ilẹ̀ tó ń mú ewéko hù.
- Wọ́n gbà pé láti inú ilẹ̀ ni ẹ̀nìyàn àti ewéko ti jáde.

ÌGBÉLẸ̀WON

(i) Tani Olódùmarè rán láti ọ̀run wá dá ayé.

(ii) Ìgbàgbọ́ mélòó ni Yorùbá ní lórí dídá aye.

(iii) Tani wọ́n gbà pé ó jẹ́ baba Yorùba ́?

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

ỌSẸ KẸRIN

[a] Èdè; Àròko aláláyé 1: Ìtọ́nisónà àti àròsọ

[b] Àsà; Òwe Yorùbá

[d] Lítíréṣọ̀; Oríkì orílẹ̀ - ẹlẹ́rìn, olókùnẹsin abb

ÀKÓKÒ - IṢẸ́

Ẹ̀ka - IṢẸ́: ÈDÈ

ÀKÒRÍ - IṢẸ́: ÀRÒKO ALÁLÀYÉ

Zr0k[Alqlzy3 ni ir5f1 zr0k[t7 a k[lqti szlzy3 l9r7 k9k9 =r= kan pzt9.Zr0k[Alqlzy3 nnqz ni a t5n le p4 n7 zr9k[ajcm- 8s7payq.

<u>llznz 8t-s-nz f5n zr0k[alqlzy4</u>

Ki zr0k[wa le dqra, o yc lati ni 8lznz 8t-s=na.

<a> Zk[l3] Eyi ni ori =r= ti a yan, a si gb[d[yan or7 [r[ti a m[.

<b> *lapa ero] A o k[aw[n ero wa l9r7 ori [r[arok[ti a yan silc, ki a ma ba gbagbe.

<d> Atunto ilepa ero] A o tun 8lapa 4r0 wa to ni x7s2]n]t2l3 ti ero kan yoo fi ja si 4r0 m7rzn.

<e> Ipin af[ ] Aw[n 4r0 wa ti a ti to ni x7s2]n]t2l3 ni y90 jc ipin af[wa.

<c> *fqzrz] Zr0k[wa gb[d[jc soki.

<f> Koko [r[ ] Eyi ni xixe alaye l9r7 aw[n ilapa 4r0 wa bi a xe to w[n silc lcsccsc.

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

<g> *g5nl2: Ib7 ni a o ti xe zvql[gbqb= lori ori [r[arok[wa. Igunlc wa ko gb[d[gun ju.

Aw[n or7 =r= f5n zrok[alqlzy3

a B7 mo bq di =gq il3 iw3

b Cn7 m[ni l9 n se ni

d Zsz 8s[m[l9r5k[abbl.

ÀKÓKÒ –IṢẸ́ KEJÌ

Ẹ̀KA- IṢẸ́: ÀṢÀ

ÀKÒRÍ- IṢẸ́: ÒWE YORÙBÁ

Ọ̀rọ̀ tí ó fi ìjìnlẹ̀ ọgbọ́n àgbà àtijọ́ nípa ohunkóhun tí wọ́n ti ní ìrírí nípa rẹ̀ ni a ń pè ní òwe. Àwọn àgbà àtijọ́ jẹ́ ọlọ́gbọ́n àti olóye púpọ̀. Wọ́n maa ń ṣe àkíyèsí ohun gbogbo tí Ọlórun dá; ènìyàn,igi,ẹranko àti gbogbo ẹ̀dá ọwọ́ Ọlórun. Kí a tó lè pe gbólóhùn ọ̀rọ̀ kan ní òwe, ó gbọ́dọ̀ jẹ́ ohun tó jẹ́ òtítọ́ nígbà gbogbo, tí kìí tàsé rárá nípa ìrírí wọn àtẹ̀yìnwá.

Òwe tó jẹmọ́ ìwà àti ìṣe ẹ̀dá ènìyàn

(i) Ẹni rọra pa eèrà, yóò rí ìfun rẹ̀.

(ii) Ogún ọmọdé kìí ṣeré fún ogún ọdún

(iii) Ẹní bá mọ isin í jẹ, yóò mọ ikú ojú rè í yàn.

(iv) Ìbí kìí ju ìbí, bí á ti bí ẹrú ni a bí ọmọ.

(v) Àtigbéyàwó kò tó í pọ́n, owó ọbẹ̀ ló sòro.

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

Òwe tó jẹmọ́ iṣẹ́ àgbẹ̀ tàbí ohun ọ̀gbìn

(i) Ilá kìí ga ju onírè lọ.

(ii) A kì í gbin àlùbọ́sà kó hu ẹ̀fọ́.

(iii) Ẹgbẹ́ ẹni là á gúnyán ewùrà í dè.

(iv) Ìtì ọ̀gẹ̀dẹ̀ kò tó ohun à á pọ́n àdá sí.

(v) Àìlápá làdá ò mú.

Òwe tó jẹmọ́ oníṣòwò- tàbí òwò ṣíṣe

(i) Ọ̀nà kan kò wọ ọjà.

(ii) Ọjà kìí kún títí, ká má mọ orí ẹni.

(iii) Ojú ló ń kán onírú, ológìrì kò ní sùn sọ́jà.

(iv) Sàn án là á rìnǹa, ajé ní muni pẹkọrọ.

(v) Atégùn ń dààmú ológì, kí elélùbọ́ má jáfàra.

Òwe tó jẹmọ́ iṣẹ́ ọdẹ tàbí ẹranko, ẹyẹ àti nǹkan míràn tí ọdẹ ń fojú rí lokó

(i) Olórí igbó kì í gba ohùn ọ̀fàfà.

(ii) Àwòdì òkè kò mọ̀ pé ará ilè ń wo òun.

(iii) Kinní kan ló ba àjàò jẹ́, apá rẹ̀ gùn ju itan lọ.

(iv) Ọdẹ ìbá ròṣẹ́ ròyà, ọdẹ ìbá pẹran, kì bá ti fún ẹni kan jẹ.

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

(v) Okere n sokun agbada, eyi ti ajao da lesin-in nko, ki lofise?

ÌGBÉLÉWỌ̀N

(i) Kí ni òwe?

(ii) Ohun tí a lè pè ní òwe ni ____

(a)ọ̀rọ̀ tí a gbọ́(b)ọ̀rọ̀ geere(d)ọ̀rọ̀ ọgbọ́n tí ó fi ìrírí hàn(e)ọ̀rọ̀-ṣókí.

(iii) Parí àwọn òwe wọ̀nyí:

(a)Ogún ọmọdé_________

(b) Ọ̀gẹ̀dẹ̀ dúdú kò yá bùsán___________

(c)Bí aya bá mojú ọkọ tán____________

ÀKÓKÒ-IṢÉ KETA

ẸKA- IṢẸ́: LÍTÍRÉṢỌ̀

ÀKÒRÍ- IṢÉ: ORÍKÌ ORÍLẸ̀

ORÍKÌ-ORÍLẸ̀; ni ewì alohùn tí ó dá lórí àwọn baba-ńlá ẹni àti ibi tí wọ́n ti ṣẹ̀ wá. Àwọn oríkì-orílẹ̀ ìran tí a ń ki ọmọ Yorùbá mọ́ jùlọ ni;

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

Oníkòyí, Olúòjé, Òkò ìrẹ̀sé, Ajíṣọlá, Ẹ̀rìn, Òpómúléró, Ọlọ́fà, Ọlọ́gbìn-ín, Àrẹsà, Olókùn-Ẹsin, Aláràn-án, Àágberí, Olúfẹ̀, abbl.

Àwọn ohun tí a lè mọ̀ nípa ìran láti inú oríkì-orílẹ̀.

(i) Orírun ìran

(ii) Ìrísí ìran

(iii) Èèwọ ìran

(iv) Ẹ̀sin ìran

(v) Iṣẹ́ ìran

(vii) Àléébù/ Àbùkù ìran

ÌGBÉLÉWỌ̀N

Dárúkọ orílẹ̀ mẹ́fà nínú ìran àwọn Yorùbá.

ỌSẸ̀ KÁRÙN-ÚN

[a] Èdè; Àròkọ alálàyé II

[b] Àsà; Àwọn àkànlò èdè Yorùbá

[d] Lítíréṣọ̀; Kíka ìwé àpilẹ̀kọ tí ìjọba yàn.

ÀKÓKÒ - IṢẸ́ KÍN-NÍ

ẸkA - IṢẸ́: ÈDÈ

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

ÀKÒRÍ - IṢẸ́: KÍKỌ ÀRÒKO ALÁLÀYÉ

Àwọn àkòrí irú àròkọ alálàyé ni ;

- Ire ń bẹ nínú ibi.
- Isé ni oògùn iṣẹ̀.
- Iṣẹ́ aṣọ híhun.
- Ìpèsè àti ìwúlò omi ní agbègbè.
- Dandan lowó orí.
- Iṣẹ ìjọba.
- Òjò lọkọ àgbàdo.
- Ipa tí ìlù ń kó ní àwùjọ Yorùbá.

ÀKÓKÒ – ISẸ́ KEJÌ

Ẹ̀KA- IṢẸ́: ÀSÀ

ÀKÒRÍ – IṢẸ́: ÀWỌN ÀKÀNLÒ ÈDÈ YORÙBÁ

Àkànlò èdè ni àwọn ọ̀rọ̀ tí ìtumọ̀ wọn kò ní nǹkan ṣe pẹ̀lú ẹyọ ọ̀rọ̀ kọ̀-ọ-kan àfi ká wo gbogbo àkójọpọ̀ àwọn ọ̀rọ̀ náà ní àpapọ̀ láti gbé ìtumọ̀ wọn jáde. Àkànlò èdè jẹ́ ọ̀kan nínú àwọn ọnà- èdè tí àwọn Yorùbá máa ń lò láti mú kí ohun tí wọn ń sọ lóòrìn, kí ó sì ní ìtumọ̀ tí wọ́n ń fẹ́. Ó fara pẹ́

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

òwe, sùgbọ́n kì í ṣe òwe. Ìtumọ̀ tí ó máa ń wà nínú gbólóhùn àkànlò èdè máa ń kún ju bí gbólóhùn rẹ̀ ṣe mọ lọ, nítorí pé àwọn aboyún ẹyọ ọ̀rọ̀ ni ó maa ń wà níbẹ̀.

ÀKÀNLÒ ÈDÈ	ÌTÚMỌ̀ ERÉFÈÉ	ÌTUMỌ̀ ÌJÌNLẸ̀
Fi ẹnu kọ	Fi ẹnu gbá òkúta, ògiri tàbí nǹkan míràn	Sọ ọ̀rọ̀ òdì sí ẹni tí ó juni lo.
Ẹja n bákàn?	Ṣe ẹja ni tàbí akan?	Ohun tí a jo so bó si i tàbí kò bọ́ si i?
Fọnmú	Fọn imú	Yarí, fi ààké kórí, takú
Térí gbasọ	Tẹ́ orí gba asọ	Kú
Ta téru nípàá	Ta aṣọ téru nípàá	Kú
Wàjà	Wọ òkè àjà ilé	Kú
Fìdí rẹmi	Ja sínú omi	Ṣe àìyege
Fìrù fonná	Fi ìrù fọn iná	Dáràn
Òkété ti bórù	Kí ẹran òkété bó ìrù rẹ	Àtúnṣe kò sí mọ́
Àkàrà tù sépo	Àkàrà túká sínú epo	Àsírítú

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

Na pápá bora	Fi pápá bora bí asọ	Sá lọ bámúbámú sí ibi tí wọn kò tí lè ri i.
Ru igi oyin	Ru igi tí oyín wà níbẹ̀	Kan ìjàngbọ̀n, Dáràn
Sọ ojú abẹ níìkọ́	Fi ìkó kan orí abẹ	Sọ ọ̀rọ̀ bí ó ṣe rí
Jẹ orí ahun	Jẹ orí ahun	Dájú, sàìlómi lójú.

ÌGBÉLÉWỌ̀N

(1) Kí ni àwọn àkànlò èdè wònyí túmọ̀ sí?

(i) ṣọwọ́ kúdúrú.

(ii) tapo sí àlà.

(iii) tọwọ́ ọmọ bọsọ

(iv) fi orí ọká họmú

(v) tasẹ̀ àgẹ̀rẹ̀

(2) Wá àkànlò èdè tí ó túmọ̀ sí:

(i) ṣe àsejù

(ii) kú

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

(iii) fa ìjàngbọn lẹ́sẹ̀

(iv) kọjá àtúnṣe

(v) àsírítú

+S@ KCFZ
D#$T* :
D: Zkzy3 <1) {l-r= Geere/Wuuru
ZXZ: Zw[n Im[l2/)r8xz T9 X5y[N7n5 L7t7r3x=
L7t7r3x=: K7ka 8w3 zpil2k[T7 *j[ba Yzn

<u>*s=r7 is</u>1: D

<u>Zk09n5 is1:</u> Zkzy3 <1) {l-r= Wuuru/Geere

<u>Zv3kal2 Zk09n5 is1</u>: Zlzy3 N7pa Zkzy3

Zkzy3 ni k7ka zy[kz kan k7 9 s8 ye wa y3k3y3k3 t9 bc2 t7 a 9 l4 dqh6n 8b34r4 t7 a bq bi wq l9r7 ibi t7 a kz. Zy[kz or7x87r7x87 l9 wz,lqra w[n ni: [l-r= geere,ew8,on7s=r=v4s8. Or7x87r7x87 8b34r4 l9 l4 jcy[lqbc zkzy3.A l4 r7 8b34r4 4wo-ni-8dqh5n,8b34r4 ajcm- 8tum= 4d4 zti 8b34r4 t7 y90 fa 0ye tzb7 k9k9-=r= y[.

<u>ZW{N *V#S@ F%N ZKZY#</u>

<i> K7ka zy[kz
<ii> K7ka 8b34r4 abc zy[kz
<iii> K7ka zy[kz lc2kej8,s7szm8 s7 8dqh6n t9 bq 8b34r4 mu.
<iv> K7k[8dqh6n 8b34r4 abc zy[kz s7l2 n7 =r= tiwa.

ZY{KZ {L_R+ GEERE

*T_S_NZ ZY{KZ {L_R+ GEERE
Ka zy[kz 8szl2 y87, k7 o s8 dqh6n zw[n 8b34r4 t7 9 t2 le.

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

Oj5 Ad3m-lq r7 mzbo,s7b2 n7n5 0f87,n7n5 =lqz,[m[pqnd=r= r2 dzvz.X[x[r2 padz wq x2x- n7n5 8vqg9,[m[tql7kz [j-s7 wq s7 =gq zvz n7 il3-2k- g7ga.Gbovo 8vz t7 Ad3m-lq bq rqnt7 8p8l2 ni 9 mqa n d5pc l-w- Ol5wa.X3 [j- nqz n8y7 b7 znq.
Ad3m-lq k0 p3 [d5n m3j8 t7 9 fi pzdqn6 8yq r2,k7 9 s8 t99 di p3 8yq r2 b7 I ni bzbq r2 ti k7 ay3 p3 9 d8v9xe.$y7 l9 s[- di cran-0-jc l-d= zw[n m=lcb7.Z x3 09t- ni p3 [m[af8xcw0 n7 7 dzvz.
Dqh5n zw[n 8b34r4 w=ny7:

1. S[8tum= zw[n zkznl0 4d4 w=ny7:

<i> *oj5 r7 mzbo*

<ii> *X2x-*

<iii> *pzdqn6*

<iv> *k7 ay3 p3 9 d8v9xe*

<v> *di cran-0-jc*

2. Ta ni 9 k-k- k5 n7n5 8yq zti bzbq Ad3m-lq?
3. F5n zy[kz y87 n7 zk[l3 t7 9 bq a mu.
4. N7 zk9k9 t7 8tzn y87 wqy3,Ad3m-lq jc....................

<a> 0x8xc <b>[m[d3 <d>akck=- <e>ak5rct2.

5. (hzn p3 Ad3m-lq k0.................

<a> xe zxey[r7 <b> j8yz v3 <d> j8yz r7 <e> lu zl6y[.

6.Ta ni Ad3m-lq fi 0go or7 rere t7 9 xe f5n?

<a> bzbq r2 <b> 8yq r2 <d> cbi r2 <e> Ol5wa.

7. Ta ni 9 di =gq zvz n7 il3-2k-?

<a> [m[tqlqkz <b> cran-0-jc <d> Ad3m-lq <e> [m[pqnd=r=.

<u>*s=r7 is</u>1: ZXZ

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

Zk09n5 is1: Zw[n Im[l2/)r8xz T9 S5y- N7n5 L7t7r3x=

Zv3kal2 Zk09n5 is1: Zw[n Im[l2/)r8xz T9 S5y- N7n5 L7t7r3x=

1.K7 ni z n p4 n7 l7t7r3x=?

{v-n zti =r= 8j8nl2 t7 a k9j[,yqlz gcgc b7 I 8tzn, 0we tzb7 ew8 ni z n p4 n7 l7t7r3x=.B7 a k0 bq vzv3,or7x87 l7t7r3x= m3j8 l9 wz,zw[n nqz ni l7t7r3x= zpil2k[zti l7t7r3x= aloh6n,=k==kan w[n s8 n7 2ka mcta:

<i>ew8 <ii> er3-on7xe zti <iii> 8tan [l-r= geere.

2a. Zw[n Im[l2/)r8xz T9 S5y- N7n5 L7t7r3x=

Zw[n 0r8xz Yor6bq p= p5p=, b7 w-n s8 ti p= t- nqz ni w[n xe jcyo n7n5 l7t7r3x= Yor6bq.Zw[n b7i zxz 8v3yzw9,8s[m[l9r5k[,8b=r7xz,8s8nk5,abbl. @s8n 8b=r7xz ni cs8n zw[n Yor6bq n7 8vz ztij-.W-n z s8 mqa xe ohun vovo lqti v3 0r8xz w[n lqrugc.*vzv- n7n5 0r8xz w[n a mqa jcy[n7n5 or5k[t7 w-n n s[[m[w[n,b7 zpccrc:)g5nd4j8,+x5nd3l3,Xzng9d4j8,Fqd3y7,Or0b7y87,+pqt-lq,abbl.

N7n5 8p4d4 w[n ojoj5m- pzqpzq zw[n 0r8xz tzb7 im[l2 w=ny7 a mqa jcy[.Zw[n Im[l2/)r8xz t9 s5y- n7n5 l7t7r3x= ni)g5n,{ya,+xun,Ifq,Xzng9,Or0,Eg5ng5n,abbl.

W[n a mqa jcy[n7n5 8tzn zr0s[tzb7 [l-r= geere,ew8 zti er3-on7xe.N7vz m87rzn 2w2,8x2l2 kan tzb7 0m7rzn n7n5 er3-on7xe tzb7 8tzn l4 fa 8r5b[s7 0r8xz kan tzb7 0m7rzn.N7n5 8p4d4 b7 0we,w[n a mqa jcy[p2l5.B7 zpccrc:

<i> Zzrc n p4 - 0 n d7fq,b&fq bq f[re tqzrc 0 f[re n k-?

<ii> Cni t7 Xzng9 bq toj5 2 w[l2,k0 jc bq w[n b5 [ba K0so.

- W-n q t5n mqa jcy[n7n5 l7t7r3x= aloh6n p2l5.

Zpccrc zw[n 0r8xz t9 jcy[n7n5 zw[n ew8 aloh6n niy7:

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

L7t7r3x=	)r8xz/Im[l2
1. *jqlq	)g5n
2. *y2r2	Ifq
3. @xz/Iw8	Eg6ng6n
4. Xzng9-p7p4	Xzng9
5. {ya-p7p4	{ya
6. Zr6nv4	Or0
7. $x6-p7p4	$x6

*V#L#W+N:

1(a>K7 ni z n p4 n7 l7t7r3x=?

<b> Or7x87 l7t7r3x= m3l09 l9 wz?

<d> +nz m3l09 ni a p7n =k==kan w[n s7?

2.K7 ni z n p4 n7 0r8xz tzb7 im[l2?

3. *y2r2 ni ew8......................

<a>)g5n <b> Ifq <d> Xzng9 <e> Eg5ng5n.

4. Orin Or0 ni ....

<a> 8jqlq <b> 2xz <d> 8y2r2 <e> zr6nv4.

5. Eg5ng5n l9 ni .... <a> Xzng9-p7p4 <b> @xz <d> Zr6nv4 <e> 8jqlq.

6. *ran Yor6bq jc..............n7 8vz ztij-.

<a> ab=r8xz <b> 0y8nb9 <d> on7vzv- <e> m5s6l6m7.

L7t7r3x=: K7ka 8w3 zpil2k[T7 *j[ba Yzn

<u>*s=r7 is</u>1: L7t7r3x=

<u>Zk09n5 is1:</u> K7ka 8w3 zpil2k[T7 *j[ba Yzn

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

Zv3kal2 Zk09n5 is1: K7ka 8w3 zpil2k[T7 *j[ba Yzn

Zw[n nnkan t7 akck=- v-d= k7y4s7 b7 9 bq n ka 8w3 l7t7r3x= [l-r= geere.

<i>)nk=w3: Akck=- v-d= l4 s[or5k[cni t7 9 k[8w3 8tzn nqz,8v3s7 ay3 r2,8r7r7,2k- zti av4v4 t7 9 ti wq.

<ii> Zhunp= *tzn: Akck=- v-d= l4 s[8tzn nqz n7 x7s2nt2l3 lqti 8b2r2 t7t7 d3 0pin,gcgc b7 0nk=w3 xe t0 9.

<iii> {v-n *s=tzn: Akck=- v-d= l4 s[[v-n t7 0nk=w3 dq lqti m5 k7 8tzn r2 d6n lqti kz.Zw[n [v-n oj5mil9xe,ar7n5r9de,apzl-pad7d6n,8tzn in5 8tzn,on7lctz,pipadzscy8n,=r= zdqs[-s7n5 zti 8s=r=-n-v4s8.

<a> Oj5mil9xe:$y7 ni k7 0nk=w3 dq [v-n p3 05n jc ak9pa n7n5 zw[n 8x2l2 in5 8tzn nqz.

<b> Ar7n5r0de: $y7 ni k7 0nk=w3 fi ara r2 hzn gcgc b7 as=tzn, n7pa bqy87 y90 le r0y8n ohun t9 xcl2 n7 ibi m3j8 =t==t= n7 8vz kan nqz, 4y7 t7 k0 le 4 wqy3 b7 9 bq jc ak9pa n7n5 ihun 8tzn nqz.

<d> Apzl-pad7d6n: $y7 ni k7 0nk=w3 mqa pa zl- on7tzn n7n5 8tzn zr0s[r2.

<e> *tzn-n7n5-8tzn: $y7 dq l9r7 m7m5 zw[n 8tzn =t==t= w[in5 ara w[n p2l5 [v-n ,t7 vovo r2 y90 s8 wq di odidi 8tzn kan.

<c> On7lctz: N7vz t7 0nk=w3 bq v3 8tzn r2 kal2 b7 cni p3 9 n k[lctz s7 4n8yzn kan, tzb7 s7 zw[n ol6v- tzb7 t7 zw[n 2dq 8tzn bq n k[lctz s7 ara w[n.

<f> P7padzscy8n: $y7 ni k7 0nk=w3 dq 8t2s7wqj5 8tzn d5r9 lqti m5 wa rqnt7 ohun t9 ti xcl2 lcy8n.

<g> +r= Adqs[-s7n5:$y7 ni k7 0nk=w3 v3 4r0 [kzn 2dq 8tzn jqde gcgc b7 2dq 8tzn xe r0 9.

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

<v> *s=r=-n-v4s8: N7vz t7 0nk=w3 bq va zw[n 2dq 8tzn lqy4 lqti xe 8tzk6r=s[lqzqr7n 8r0y8n 8x2l2 t7 9 n xe.
<iv> K9k9 +r=: Akck=- v-d= l4 s[ohun t7 8tzn dq l3.
<v> Ib6d9 *tzn: $y7 ni ib6v3 tzb7 zw6j[t7 8x4l4 in5 8tzn ti wqy3.
<vi> *f8wzw2dq: $y7 ni [v-n t7 0nk=w3 dq lqti m5 k7 or5k[,8r7s7,8xes7 zti 8h6wzs7 zw[n 2dq 8tzn r4 j[ti zw[n 4n8yzn n7 zw6j[.
<vii> *l0 $d4: Akck=- v-d= xe zk7y4s7 8x[w- l0 4d4 0nk=w3 n7n5 8tzn nqz. (v-d= xe zk7y4s7 zw[n [nz 4d4 b7 i zfiw3 2lcl=-,zfiw3 tzzrz,8fohunp4n8yzn,8f=r=dqrz,zkzw3,zw7t5nw7,zfid7p0,zs[r3g43 ,zdzp4,2dz =r=,8f0hunvoh6n, cy[=r= tzb7 v9l9h6n t9 n7 8tum= 8j8nl2 zti 0we.
*V#L#W+N:
1. K7 ni zhunp= 8tzn?
2.S[mcta lqra ohun t7 akck=- v-d- xe zk7y4s7 r2 n7vz t7 9 bq n ka 8w3 8tzn zr0s[.
Lcy8n t7 a bq ti n7 0ye 8w=ny7, k7 a t2s7wqj5 lqti ka 8w3 8tzn zr0s[t7 8j[ba yzn,k7 q s8 xe zk7y4s7 ohun vovo t7 a k[s7 0k4 y87.

+S# K#JE

D#$T* :
D: Zkzy3 <2),Ew8
ZXZ: Zw[n lm[l2/)r8xz T9 S5y[N7n5 L7t7r3x=
L7t7r3x=: K7ka 8w3 zpil2k[T7 *j[ba Yzn
*s=r7 is1: D
Zk09n5 is1: Zkzy3 <2) Ew8
Zv3kal2 Zk09n5 is1: Zkzy3 <2) Ew8

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

+nz t7 a l4 va xe zxey[r7 n7n5 zkzy3 t7 9 dq l9r7 ew8 k0 fi bc2 yzt= s7 4y7 t7 a fi =r= geere v3kal2.X6v-n a v-d= jc k7 9 y3 wa p3 zv3kal2 ew8 yzt= s7 ti [l-r= geere.*lz 8lz ni a n k[ew8,0nk=w3 k87 xe zlzy3 kan l[t7t7.N7tor7 nqz lqti l4 n7 0ye t9 t-l9r7 ew8:

<i> a v-d= fara bal2 ka vovo cy[=r= zti v9l9h6n t7 a fi v3 ew8 kal2.

<ii> a k0 v-d= fi 8tum= =r= t7 a ti m= tcl2 f5n =r= t7 a bq pzd3 n7n5 ew8.A v-d= v8yznj5 lqti m[8tum= =r= k==kan gcgc b7 ak3w8 xe l09 n7n5 ew8 t7 a n t7 kz.

Ka zy[kz 8szl2 y87, k7 o s8 dqh6n zw[n 8b34r4 t7 9 t2 le.

A k5nl2 a yznp7n
A d=bql2 a yznm=rzn
A dqy3 tqn, oj5 n yqnni
Ak[t9 j7 n7l3 ay3,t9 fc pa-m7-n-k5 lqya,
G8r8pq t9 lqya r2 n7 k6t6,
T9 v3 agqnnigzn n7yzw9
(ti v9k65 zpar0,
(ti vcxc aqp[n
*yzw9 clc2kc 43b5, ab-k[-b7-cn7lqyin
A x0w0-4t4-mq-k6tz, pa-m7-n-k5
T77 xor7 bcnbc s-k[w[n
Zp-n 8r=r6n
(yq j6yzw9 zk9bq;
Or7 9 k9 wa y[l-w- ir5 w[n ni
Zb7? In5 d7d6n l-=d2
K- n77 m9r7 yq ni n7l3 cni?

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

$n8yzn t-kzn r2 0 r9j5
9 se l4 rqnt7 ztik-l3 re;
9 se l4 dqm=rzn zt7 r2w6 s-r6n
D3bi k9 farabal2 l-=d2
K7 won 9 p4te [m[f5nra won.

Dqh6n zw[n 8b34r4 y87

1. Ir5 8yzw9 wo ni a n s=r= r2 n7n5 zy[kz y87? *yzw9 t7 9 ....

<a> n7 8fc [k[<b> n bq arq zd6v0 jz <d> n bq [k[jz <e> n t-j5 [m[.

2. ‘v9k65 zpar0’ n7n5 zy[kz y87 t5m= s7...................

<a> k[jq zy4 r2 <b> x2 s7 0fin [dc <d> v3 0k5 cyc <e> xe or7 ire.

3. K7 ni k9k9 t7 zy[kz y87 dql3?

<a> {k6nrin v-d= kqpq 8yzw9 <b> 8yzw9 bur5k5 0 sunw=n n7 ==d2

<d> O yc k7 [k6nrin t4t4 n7 8yzw9 <e> K0 yc k7 q kqnj5 n7 il3 ay3.

4. “Pa-m7-n-k5 t7 7 xor7 bcnbc s-k[w[n” t5m= s7 k7 ob8nrin..............

<a> jc alq8v[rzn <b> jc alqg7d7 <d> mqa xe zv4r4 <e> n7 22kc 43b5.

5. {k6nrin t7 [kzn r2 k0 bal2 k0 l4...................

<a> fc 8yzw9 <b> jc zpar0 <d> k- il3 rere <e> pa apzr0.

6. Or7x87r7x87 8wz wo ni ob8nrin bur5k5 mqa n h6 s7 [k[r2?

7. Bqwo ni ob8nrin bur5k5 xe jc zk9bq f5n [k[r2?

*s=r7 is1: ZXZ

Zk09n5 is1: Zw[n Im[l2/)r8xz T9 S5y[N7n5 L7t7r3x= Aloh6n

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

Zv3kal2 Zk09n5 is1: Zw[n Im[l2/)r8xz T9 S5y[N7n5 L7t7r3x= Aloh6n

K7 ni a n p4 n7 l7t7r3x= aloh6n?

L7t7r3x= aloh6n ni l7t7r3x= t7 a fi oh6n d7d6n v3 jqde. A t5n l4 p4 3 n7 l7t7r3x= zpil2s[.O le jc ew8,er3 on7xe tzb7 8tzn [l-r= geere. Gcgc b7 a ti m= tcl2 p3 0r8xz tzb7 im[l2 ni zw[n Yor6bq mqa n b[n7 ay3 ztij-, =p=l[p= l7t7r3x= w[n l9 jc m- 0r8xz tzb7 im[l2. Zw[n l7t7r3x= aloh6n t9 jc m[0r8xz zti zw[n 0r8xz t7 a n l0 w-n f5n.

L7t7r3x=	)r8xz
*jqlq	)g5n
*y2r2	Ifq
@xz/lw8	Egungun
Xzng9-p7p4	Xzng9
{ya-p7p4	{ya
Zr6nv4	Or0
$x6-p7p4	$x6

Zpccrc l7t7r3x= aloh6n zti ibi t7 0r8xz ti s5y[n7n5 w[n:

1. *jqlq: *jqlq jc ar3 [dc. A t5n l4 p4 3 n7 ar3)g5n n7tor7)g5n l9 k-k- b2r2 8jqlq s7sun.

Zpccrc:

“)g5n Lqkqay3 {x8nm[l2
)g5n on7r4 [k[= mi
Cdan Ajol5w[nran
Ajanv9d9 4r8g8 k0oko od0 t7 7 r5 m8n8m8n8
)g5n ni n 9 s8n n 0 sinba
)g5n ni n 9 s8n n 0 s8nnyzn
)g5n ni n d8 m5

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

)g5n on7r4 [k[= mi
Znjznn5 in5 8vc
Param-l2 ab8jzwzrz”
+nz mcfz ni a ti dqr5k[ )g5n n7n5 zpccrc 0k4 y87
Zrz =t= ni *R#M+J# t7 w-n fi n se *S&PZ f5n [dc t7 9 k5.
2. *y2r2 Ifq: Zs8k0 [d5n Ifq tzb7 n7vz t7 w-n bq n b[Ifq ni zw[n babalqwo mqa n sun 8y2r2. Zpccrc:
L7l3: (tqn, c ku o, =m= Ifq
$v4: Hin-in
L7l3: Ifq n7 n k7 i y7n, Mor9es3l5
$v4: Hin-in
L7l3: +r5nm7lz n7 n k7 i y7n Mos8hqrqbq
$v4: Hin-in
L7l3: Ifq n7 n k7 i y7n,[m[Epo-l9-p=-o-0-jzd7
$v4: Hin-in
L7l3: (n7 ohun t9 johun lzq fi w3hun
$v4: Hin-in
L7l3: Ad7v-nrqnk5 fara j[8m[m[
$v4: Hin-in
L7l3: Znt4t4 fara j[8r2
$v4: Hin-in
3. <u>@xz/Iw8 Eg5ng5n</u>

)r8xz t7 2xz jc m- ni Eg5ng5n. Zw[n eg5ng5n zti zw[n alqt8lcy8n w[n l9 mqa n pe 2xz n7 zs8k0 [d5n eg5ng5n tzb7 n7 8vz t7 w-n bq n xe 8r5b[s7 0r8xz eg5ng5n.Or5k[m87rzn f9n @SZ ni IW*.
Zpccrc:

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

“*bz l9n87 o
Mo j5bz pctc [w-
Mo j5bz pctc cs2 m3j43j8
*bz 8yq, 9 lagiri pzzpzz s[gi cdun kal2
$mi l[m[b7 w[n 0 r7g5n
W[n 0 v-d= xcb[
B7 w[n 0 rqkzlzmzv0\
W[n 0 v-d= xor0
{j- t7 w-n vcgi 4re kal2 ni M2s7-il3
E3g5n a mqa r8n kakaka n7n5 av9
)r8xz a mqa r8n kakaka l-nz @f=n”.

<u>*V#L#W+N:</u>
*b34r4 $wo-N8dqh6n

1. Ta ni 9 k-k- b2r2 8jqlq s7sun?
<a> Xzng9 <b> Or0 <d> {ya <e>)g5n.
2. Ar3............... ni 8jqlq.
<a> apcja <b> [dc <d> awak= <e> zv2
3. K7 ni z n p4 n7 l7t7r3x= aloh6n?
4. Dqr5k[l7t7r3x= aloh6n mqr6n-5n t9 jc m- 0r8xz.
5. N7n5 zpccrc yqlz ar3 [dc t7 a xe zk[s7l2 r2 n7n5 2k- y87, n7bo ni 0r8xz)g5n ti jc y[?

+S@ KCJ{
D: Zt5ny2w0 Zw[n @yqn +r=
ZXZ: *v3s2 *v3yzw9 N7 Il2 Yor6bq
L7t7r3x=: K7ka 8w3 zpil2k[T7 *j[ba Yzn

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

*s=r7 is1: D

Zk09n5 is1: Zt5ny2w0 Zw[n @yqn +r=

Zv3kal2 Zk09n5 is1: Zt5ny2w0 Zw[n @yqn +r=

Or7k8 @yqn

@yqn ni =r= t7 9 mqa n yzn tzb7 fi k5n 8tum= =r=-or5k[tzb7 zp9lz =r=-or5k[.

Or7x87 @yqn

Or7x87 zw[n 2yqn w=ny7 ni a l4 yz s-t= n7n5 4d4 Yor6bq.

<i> @yqn aj9r5k[tzb7 on7bqtzn

<ii> @yqn axzfihzn

<iii> @yqn axzp4j5we

<iv> @yqn axonkz

<v> @yqn ar[p= or5k[

<vi> @yqn alqwc v9l9h6n

<i> @yqn Aj9r5k[Tzb7 On7bqtzn

$y7 ni zw[n =r=-or5k[t7 a n l0 lqti yqn =r=-or5k[m87rzn n7n5 v9l9h6n. B7 zpccrc:

<a> B-lq pa cran =yz.

<b> Bzbq K-lq jc 2bz

<d> {k[8yzw9 ti l[.

<e> *yq alqkzrz k5.

<c> *g0 epo f-.

<ii> @yqn Axzfihzn

$y7 ni z n l0 lqti t-ka nnkan pzt9 t7 a n7 lcm87 t7 z n s[pzt9. B7 zpccrc:

<a> {k= nqz ti d3.

<b> *w[gan-an ni mo r7.

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

<d> Il3 y87 ni =gq k-.
<e> Cva ycn ti kqn.
<c> Omi ycn ti vc.
<iii> @yqn Axzp4j5we
Gcgc b7 or5k[r2, ir5fc 2yqn y87 mqa n xzp4j5we nnkan l-nz t7 y90 vz y3ni y3k3y3k3. B7 zpccrc:
<a> Ew5rc d5d5 ni mo rz.
<b> Ax[funfun ni mo rz.
<d> Il3 k3ker3 funfun ni mo k-.
<iv> @yqn Axonkz
@yqn y87 ni 9 mqa n fi iye nnkan hzn. B7 zpccrc:
<a> Akck=- m3j8 ti l[
<b> {k= mcrin ni w-n j7.
<d> *w3 m3j8 s[n6.
<e> Aya kan ni K8r8s7tcn8 n n7.
<v> @yqn Ar[p= Or5k[
@yqn y87 ni z n l0 d7p0 =r=-or5k[. B7 zpccrc:
<a> *w3 r2 ni mo r7.
<b> Il3 wa ni w-n wz.
<d> *wz w[n k0 dqra.
<e> *xe y7n w6 w-n.
<vi> @yqn Alqwc Gb9l9h6n
@yqn alqwc v9l9h6n ni a mqa n l0 lqti fi k5n 8tum= ohun t7 a n s[l-nz t7 y90 fi y3ni y3k3y3k3,”t7” ni at-ka r2.B7 zpccrc:
<a> {m[t7 mo nz ti d3.
<b> Il3 t7 mo rz n8 y7.
<d> {m[t7 9 jal4 ni [l-pzq n wq.

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

*V#L#W+N

1. K7 ni 2yqn?
2. Dqr5k[or7x87 2yqn mqr6n-5n, k7 o s8 xe zlzy3 lck6n-5n rcrc l9r7 m3j8 n7n5 w[n.

ZXZ: *v3s2 *v3yzw9 N7 Il2 Yor6bq
L7t7r3x=: K7ka 8w3 zpil2k[T7 *j[ba Yzn
*s=r7 is1: ZXZ
Zk09n5 is1: *v3s2 *v3yzw9 N7 Il2 Yor6bq
Zv3kal2 Zk09n5 is1: *v3s2 *veyzw9 Ni Il2 Yor6bq
Zw[n $t0 *veyzw9 Ab7nib7

i. *foj5s9de: *v3s2 kinni n7n5 4t0 8veyzw9 n8 y7. B7 =d-m[k6nrin bq bzlqgz, y99 fi oj5 s9de lati wq cni t9 w6 5 lati f1. N7 ay3 atij- zw[n 0b7 kz q si is1 w[n lati yan [k[fun [m[b8nrin w[n zti lati wq 8yzw9 fun [m[k6nrin w[n. W7wq ob8nrin t9 l1wz, t9 a8 t5n n7wz ni 8v3s2 zk-k- n7n5 4t0 8veyzw9, 0un ni a si n pe ni 8foj5s9de.
ii. *wqd87: L1y8n t7 w-n bq ti ri [k[ati aya f5n [m[kunrin tabi [m[binrin, 8v3s2 t9 kzn ni 8wqd87, ohun ti 8wqd87 y87 dale l9r7 ni p3, zw[n 0b7 y99 wqd87, w[n y99 si ri pe lati in5 cb7 t7 9 dqra ni [m[w[n ti yan 8yzw9 tabi fc [k[. W[n y99 ri peir5 cb7 y87 k0 ni cn8kankan n7n5 w[n ti o n7 zr6n b5bur5 g1g1 b7 2t2, tabi ki cn8kan ninu w[n mq a siw4r4. W[n y99 ri pe zw[n cb7 y87 k8 7 dql3 mos5.
iii. Alqrinz:Cni ti o jc alzgzta lqzrin [k[ati 8yzw9 zf1s-nz ni a n pe ni alqrinz. Il3 Alqrinz ni [m[kunrin ati [m[binrin ti ma q n pzd3 Lati s=r= pap=.

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

iv. *t[r[: L1y8n ti cbi [m[kunrin ati cb7 [m[binrin bq ti gbz p3 k7 w-n fq ara w[n, zw[n 0b7 [k[yoo se 8t[r[. *g0 [t7 m3j8 ni w[n fi n se 4y7. N7 8gbz ztij-, w[n le gbe agb4 cmu m3j8 tzb7 sqgo 0g6r= m3j8 tabi ki o j1 [t8 s2k2t1. $y7 ni lati fi hzn pe zw[n obi [m[binrin gbz lati j1 k7 [m[w[n fc [m[kunrin w[n.

v. *s7hun, *j-hcn, baba gb-, 8yq gb-: Cb7 baba ati 8yq [m[binrin y99 gba ohun ti a n p4 n7 8j-hcnm 8s7hun, ij-h6n tabi ti aw[n @gbq n p4 ni BZBQ GB_, *YQ V_. *g0 [t7 meji, ob8, or9v9 ati cvzq m1rinlel9g9j8 ni ohun 8j-hcn y87. $y7 ni o t5m= sip e bzbq v- zti 8yq v- t=t5n-t0s8 w-n gb-, w-n s8 m= n7pa 8f1 t9 wz lqzrin zw[n [m[mejeeji. Zd3h6n t9 n7p[n si wa lqzrin cb7 w[n. Lqti 8vz y87 l[[m[binrin nqz k0 v[d= fi 8f1 hzn s7 cl0m7rzn m-.

vi. *dqna: $yi ni ow9 ti [k6nrin n san l9r7 8yzw9 r2. 0un lo si kqngun si 8veyzw9 gan an. A ko le xe 8veyzw9 lq8xe 8dqna. B7 o ba jc cb7 ti ko l9wo, 8dqna ko n ju =k1 m1wzq l[. X6v-n bi cbi 8yzw9 ba ni owo p5p=, [kunrin yii ni yoo ra gbogbo ohun ti 8yzw9 r2 y99 mu l[si ile [k[. Aw[n ohun 8dqna ti o mq a p2l5 ow9 ni og9j8 ob8 zbztz, 0j8 or9v9, 0j8 atare, oyin zti [t7. Gbogbo ohun 4l0 y87 ni o ni 8tum= ninu 8veyzw9. Ob8 d5r9 fun [lz, iy8 ati 8pam- kuro ninu ewu. Or9v9 j1 zm8 8s=kan ati 2m7 g7g6n. Oyin jc zm8 ad6n ati 8v3s7 ay3 ti o ni zlqqf7z ati in5 d7d6n. Atare d5r9 f5n pe w[n yoo bi [m[p5p=, w[n yoo si f1rzn ara w[n dqradqra.

vii. Pztzk8 8bql3: N7 Il2 Yor6bq, laye ztij-, 8bql3 j1 nnkan pqtak8. Ni k3t3 t7 w-n ba ti mu 8yzw9 w[l3 tqn, [k[r2 yoo

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

w[le t=-. 8bz zk-k- n8y7 ti [k[yoo tu ob8nrin nqz lqs[w0. T7 [k[bq ba ob8nrin n7l3, eyi ti o t5m= s7 p3 obinrin nqz ko ti i m[[kunrin titi o fi d3l3 [k[, o ba a n7l3 niycn, 8yzw9 si yege. Ir5f1 8yzw9 ti a bq bq n7l3 y87 j1 [m[daradara ti o v1k=- lati =d= zw[n 0b7 r2. Ob8nrin nqz y99 gbay8, v2yc lati al1 [j- nqz titi [j- ay3 r2. {k[8yzw9 yoo fun 8yzw9 r2 ni ow9 t9 j[j5 f5n 8m[r7r8 8bql3 y87. {k[8yqw9 y99 tun fi [t7 8bql3 rqnx1 si 0b7 8yzw9 r2. X6v-n bi 8yzw9 k0 bq yege, 8t8j5 nlq gbqz ni fun 8yzw9 ati fun zw[n 0b7 r2 pzqpzq baba ati iya rc. (fi hzn pe [m[ti ko v2k=- ni [m[binrin y87.

*V#L#W+N: 1. Daruk[zw[n nnkan 8dqna marun-un

2. S[8w5l0 m3j8 n7n5 zw[n ohun 4l0 8dqna y87.

+S@ KCSZN-QN

D: Zt5ny2w0 Zw[n +r=-Zp-nl3

ZXZ: *k-m[jqde N7 Il2 Yor6bq

L7t7r3x=: K7ka 8w3 zpil2k[T7 *j[ba Yzn

*s=r7 is1: D

Zk09n5 is1: Zt5ny2w0 Zw[n +r=-Zp-nl3

Zv3kal2 Zk09n5 is1: Zt5ny2w0 Zw[n +r=-Zp-nl3

+r=-Zp-nl3 jc =r= t7 9 mqa n xix3 2p-n n7n5 v9l9h6n. +r=-8xe ni 9 mqa n p-n tzb7 yqn , 9 mqa n jc k7 0ye y3 ni dqradqra n7pa ohun t7 a xe n7n5 v9l9h6n. B7 zpccrc:

<a> B7-lq s6n valaja.

<b> W6m7 n lzqg6n y=b=.

<d> {m[nqz bc j6z s7ta.

T7 a ba wo zw[n zpccrc 0k4 y87 a 9 r7i p3 xe ni =r=-zp-nl3 mqa n j9k09 ti =r=-8xe t7 9 n yqn n7n5 v9l9h6n.

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

A l4 p7n =r=-zp-nl3 s7 =nz m3j8:
<i> +r=-zp-nl3 axqqj5-8xe
<ii> +r=-zp-nl3 av2yin-8xe.
<i> +r=-Zp-nl3 Axqqj5-8xe
+r=-zp-nl3 axqqj5-8xe ni =r= zp-nl3 t9 mqa n xqqj5 =r=-8xe t7 9 yqn tzb7 p-n. B7 zpccrc:
<i> B-lq t4t4 v3 zga r2.
<ii> B6s-lq m=-m= l[ni.
<iii> W6m7 k-k- w[l3.
<ii> +r=-zp-nl3 Av2yin-8xe
+r=-zp-nl3 t9 n v2yin =r=-8xe t7 9 yqn ni a n p4 n7 =r=-zp-nl3 av2yin-8xe. B7 zpccrc:
<i> Zx[mi m- t9n7t9n7.
<ii> Im5 ajq tut6 rinrin.
<iii> B-lq r8n kqnm-kqnm-.
<iv> {l-pzq n r8n jz5jz6.
<v> B-lqj7 ga f7of7o.
B7 A Xe L4 Dq +r=-Zp-nl3 M=
A l4 dq =r=-zp-nl3 m= n7pa ixc t7 9 n xe n7n5 v9l9h6n.
<i> A l4 l09 lqti s[zs8k0. B7 zpccrc:
<a> W6m7 wq n7 4x7.
<b> (d8de n7vz t7 B-lq w[lc.
<ii> A l4 l09 lqti t-ka s7 8xes7. B7 zpccrc:
<a> {m[nqz r8n jz6jz6.
<b> G9m8nz n fi p2lcp2lc xe 8j[ba.
<ii> A l4 l09 lqti fi hzn p3 nnkan ti d3 g9ng9. B7 zpccrc:
<a> Eku t7 erin nqz t2 rc bctcbctc.

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

<b> B-lq jc o5njc nqz tqn yqnyqn.
<d> {k= t7 0p9 w0l5 r5n j3g3j3g3.
<iv> A l4 l0 9 lqti fi 8r7s7 hzn.
<a>)k5 ajq w5 bente.
<b>)x6pq m-l4 rokoxo.
<d> {l-pzq nqz ga f7of7o.
<e> Ax[nqz p-n rzk=rzk=.
<v> A l4 l0 9 lqti t-ka s7 ibi kan pzt9. B7 zpccrc:
<a> Ol9w9 p= n7 Zb5jq.
<b> O5njc wz n7 oko.
<d> B-lq bc s7 8ta.
<vi> A l4 l0 9 lqti xe zfiw3. B7 zpccrc:
<a> +gq s=r= b7 ol9ye.
<b> (n tij5 b7 aka.
<d> B-lq d5d5 b7 i k9r9 ixin.
*V#L#W+N:
1<a> Ir5 =r= wo ni z n p4 n7 =r=-zp-nl3?
<b> +nz m3l09 ni a l4 p7n in s7?
2a. K[v9l9h6n mqr6n-5n t9 n7 =r=-zp-nl3, k7 o s8 fa 8lz s7 8d7 =r=-zp-nl3 in5 w[n.
3. +r=-zp-nl3 ni =r= t9 mqa n xixc............. n7n5 v9l9h6n.
<a> zp4j5we <b> 2p-n <d> asop= <e> 8k8l=.
4. {m[nqz r8n jz6jz6. .... ni =r= zp-nl3 in5 v9l9h6n y87.
<a> [m[<b> nqz <d> r8n <e> jz6jz6.
5. Ol5 n lzqg5n y=b=."Y=b=" n7n5 v9l9h6n y87 jc =r=...........
<a> or5k[<b> 8xe <d> zp-nl3 <e> ar-p0-or5k[.

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

6. $y7 k87 xe ixc =r=-zp-nl3 n7n5 v9l9h6n, t-ka s7 <a> zs8k0 <b> ibi kan <d> 8r7s7 <e> 8j[ba.

ZXZ: *k-m[jqde N7 Il2 Yor6bq

*s=r7 is1: ZXZ

Zk09n5 is1: *k-m[jqde N7 Il2 Yor6bq

Zv3kal2 Zk09n5 is1: *k-m[jqde N7 Il2 Yor6bq

Lqy3 ztij-, [j- keje ti w-n bq b7 [m[b8nrin tzb7 [j- kcszn-qn t7 w-n bi [m[k6nrin ni w-n n s[[m[l9r5k[. X6v-n [j- kcj[ni w-n n s[[m[l9r5k[l9de 0n7. W-n t5n mq a n pe [j[y87 ni 8k9m[jqde n7tor7 p3 [j- y87 ni 8yq [m[y99 s2s2 v3 jqde. T5f5l6 tzb7 8k9k9 ni w[n mq a n pe [m[xqqj5 [j- 8k9m[jqde.

Zw[n Ohun $l0 *s[m[l9r5k[Zti *w5l0 W[n

1. Omi: Omi n8y7 o, lqvqjq ki o bq ni mu 5n p1, k7 o m5 v9, k7 o m5 t-. B7 o bq fi w2, k7 9 mq v0d8 lqra rc.
2. Ir5, iy=, epo: Ir5, iy=, epo n8y7 t7 z n jc lqy3, k7 o mq a bq ni jc 1. K7 o j1 v9, k7 o j1 t-. B7 iy= xexe pztzk8 l-b2 k7 8w[nqz se pztzk8.
3. Oyin: K7 ay3 [m[nqz d6n b7 oyin nit9r7 p3 d7d6n lzqbq il3 ol9yin.
4. Ob8: Ob8 y99 bi ik5 n7wqj5 rc.
5. Or9v9: F5n 2m7 g7g6n.
6. Ataare: K7 [m[dir5n diva bi [m[ataare xe mq a n p=.
7. {t7: K7 a mq a bq [m[nqz ni ibi pztzk8 n7tor7 pe ibi pztzk8 ni a ti mq a n lo [t7.
8. Eku zti cja : {m[nqz k0 n7 j1 zxqn.
9. Ow9 : {m[nqz k0 n7 wq ow9 t8, w[n y90 va zd5rz ki [m[nqz l9w9 l-w-, ki o ma ni l-r6n.

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

*v3l3w=n: Dqr5k[ohun 8s[m[l9r5k[mqr6n-5n
Xe zlzy3 l1k6n-5n r1r1 bi a se n se zm5l0 m3j8 n7n5 w[n.

@KA OR& +R+ KCTA : L7t7r3s= aloh6n: Or5k[il2 Yor6bq, or5k[zm5t=runwq
ni or5k[ti [m[kan n j1 n7tor7 =nz zrz =t= t9 vz d3 il3 ay3 l-j- t7 a b7 i, tzbi ibi
t7 a bi i s7. D72 n7n5 zw[n or5k[nqz n8w=n y87.

1. Z8nq: {m[b8nrin t9 fi ok6n k-r6n.)j9 ni [k6nrin.
2. *g4: {m[t9 j1 p3 cs2 l9 k-k- m5 w[ay3 d7p0 or7.
3. Zjzy7 : {m[t7 9 doj5 bol2 n7vz t7 a bi i. T[k6nrin, tob8nrin l9 n j1 or5k[y87.
4. Dzda: {m[t7 irun or7 r2 ta k9k9.
5. *l=r7: {m[ti 8yq r2 k0 r7 nnkan ox6 t9 fi bi i.
6. Ol5v9di: {m[t9 n7 8ka cs2 m1fz.
7. Tqy3w0 / Tq7w0: $y7 t7 o k-k- de n7n5 zw[n 8bej8.
8. K1h8nd3: $y7 t9 jqde k1y8n n7n5 zw[n 8bej8.
9. *d0w5: {m[t7 a b7 t1l3 *bej8.
10. @ta)k0: B7 8yq bq b7 [m[m1ta l12kan.
11.)n7: {m[on7ve 0n7.
12. Babqt5nd3 / Babqr8nd3 / Babqj7d3 : {m[k6nrin ti a bi lq8p1 l1y8n ik5 bzbq zvz.
13. *yqb=d3 / Y3t5nd3 / Y3wqnd3: {m[b8nrin ti a b7 l1y8n ik5 8yq zvz.
14. Ab-s2d3: {m[t7 a b7 n7 [j- 8sinmi
15. Ab7d4m7: {m[t7 a b7 n7vz t7 bzbq r2 k0 s7 n7l3.
16. Szlzk-: {m[k6nrin t7 9 fi ok6n 8b7 r2 k- 4j8kq b7 cni pakqjz.

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

17. Tzlzb7: {m[b8nrin t7 9 fi ok6n 8b7 r2 k- 4j8kq b7 cni pakqjz. X6v-n zw[n m87rzn mqa n pe t[k8nrin tob8nrin n7 Tzlzb7.

Or5k[Zb7k5

	Or5k[	Zlzy3 tzb7 *tum=
1.	{m-t5nd3	{m[t7 o ti k5 t5n d3
2.	Ajq	Cranko, [m[lqsqn lati k9 8t8j5 bq [m[naa
3.	K5k=y7	Ik5 k[[m[y87
4.	Mql[m[	Mq tun l[m[
5.	K0k5m-	{m[y87 k0 n7 k5 m-
6.	D5r9jay3	D5r9 k7 o jc ay3
7.	Mqmo9rq	Mq m5 ow9 0b7 rq (par1>
8.	D5r9sinmi	D5r9 lqy3 ki o sin m7
9.	Ab7inq	A b7 [m[y87 nq, a k0 m[eyi t7 y99 se
10.	A0m[n5r2	A k0 m[in5 [m[y87

$T) *S{M{L(R%K{

Zvz ob8nrin n7n5 il3 ni y90 v3 [m[titun dqn7, n7vz t7 zk9k9 bq t9 lqti s[- l9r5k[lcy8n t7 vovo 4n8yzn ti wz n7 8kzl2 y90 v3 e f5n zvz [k6nrin t7 y90 s[- l9r5k[.Zvz nqz y90 k-k- j5bz {l-run zti zw[n baba nlq, y90 s=r= d74 n7pa 8d7l3 w[n, lcy8n nqz y90 pe or5k[t7 bzbq [m[ti s[f5n un tcl2, y90 s8 s5re f5n [m[nqz.Gbovo cb7 zti =rc y90 s8 fi zw[n or5k[nqz s5re f5n [m[nqz. Zvz nqz y90 w5re y90 s8 fi ow9 8s[m[l9r5k[tir2 s7n5 omi t9 wz n7n5 zwo 8wqj5 8yq [m[.Gbovo cb7 zti =rc y90 m5 ow9 jqde w[n y90 fi s7n5 zwo p2l5 zd5rz p3 k7 8re k7 9 m- [m[nqz l9r7.Gbovo ohun t7 a fi s5re f5n [m[nqz ni 8yq [m[zti vovo

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

4n8yzn t9 wz n7b2 y90 t- w0. Lcy8n 4y7 ni j7jc zti m7mu y90 b2r2.

<u>Zw[n *y7padz T9 Ti Bq $t0 *s[m[l9r5k[</u>

N7 ay3 0de-0n7, [j- kcj[ni a sqqbz mqa n s[[m[n7 or5k[n7 il2 Yor6bq, [k6nrin tzb7 0b8nrin. A k87 s[ow9 s7 omi n7t9ri b3bz ni ow9 t7 9 w-[= l9de-0n7. Bqban nqz,zw[n 8rqnxc {l-run l9 sqqbz mqa n s[[m[l9r5k[, x6v-n a x8 r7 ibi t7 zvz il3 t7 mqa n s[[m[l9r5k[.

2. Dqr5k[or5k[zb7k5 mar6n-5n zti 8tum= w[n

*XC ZXEWZN&L#)PIN +S@:

IPIN A

1. In6............ ni a mqa n s[ow9 s7 f5n [m[titun t7 a x2x2 s[l9r5k[
   <a> ivq <b> od0 <d> omi <e> ztc
2. $y7 k0 s7 n7n5 or5k[t7 a n pe [m[titun <a> T5nf5l6 <b> 8k0k0 <d> Zlej0 ay3 <e>Tzlzb7.
3. Ohun 4l0 8s[m[l9r5k[ti a fi n vzd5rz p3 [m[y99 dir5n diva ni ....
   a. or9v9 b. ataare d. ob8 e. iy=
4. {m[mcta ti a b7, p= l12kan xoxo ni......a. *d0w5 b. @ta 0k0 d.Tqy3
   e. *bej8
5. {m[t7 9 k-k- v1s2 jqde n7vz ti a bi ni ....a. *g4 b.)j9 d. Z8nq e. Zjzyi

<u>T&(R*</u>

1. Ir5 or5k[wo ni or5k[Zm5t=runwq? K7n ni xe ti a fi n p4 w-n b12?

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept

2. S[or5k[zb7k5 m2wzq t7 9 w-p= ni av4v4 y87, k7 o s8 s[8tum= =k==kan.

10 Àtúnyèwò isé sáà kíní

11 Àtúnyèwò isé sáà kejì

12 Àtúnyèwò isẹ́ lori ìwé lítírésọ̀ tí ìjọba yàn

13 Ìdánwo sáà kéjì

Downloaded from eduresource.com.ng ©Educational Resource Concept